

Gränsregionalt planforum

Vilka ”verktyg” har vi för ett gemensamt arbete för ett friskt och produktivt Skagerrak?

Strömstad 21 november 2018

Interreg
Sverige-Norge

Europeiska regionala utvecklingsfonden

EUROPEISKA UNIONEN

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Svinesundskommittén

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

Vilka "verktyg" har vi för ett gemensamt arbete för ett friskt och produktivt Skagerrak?

I gränsområdet mellan Sverige och Norge delar vi ett havsområde med en unik marin miljö som för med sig höga natur- och friluftsvärden. Sjöfart, traditionellt fiske och turism har lång historia i regionen samtidigt som andra intressen gör anspråk på utrymme, exempelvis olika former av akvakultur.

Inom Svinesundskommitténs uppdrag ligger att verka för att främja utvecklingen i Svinesunds gränsregion. Aktiviteter och verksamheter samt deras påverkan är dock inte begränsade till specifika områden vilket innebär att Skagerrak som gemensam resurs behöver förvaltas som en sådan och till en början diskuteras gemensamt.

I dagsläget saknas strukturer för en kontinuerlig dialog över landsgränsen kring bland annat fysisk planering för hållbar tillväxt. Genom samverkan kan erfarenheter utbytas och kunskap delas, eventuella konflikter diskuteras i tidigare skeden och gemensamma målsättningar skapas.

Den 21 november 2018 samlades svenska och norska tjänstemän från nationell, regional och kommunal nivå i Strömstad. Vid arrangemanget hölls flertalet presentationer där deltagarna fick ta del av tidigare erfarenheter och pågående arbete, bland annat inom regional och gränsöverskridande samverkan. Gemensamt diskuterades även vilka potentialer som finns för att skapa en ökad dialog samt vilka strukturer som behövs för att möjliggöra detta.

Program		12.45	Naturgivna förutsättningar för Skagerrakskusten och betydelsen av underlag Jan Atle Knutsen - Havforskningsinstitutet
09.00	Välkomstfika och registrering		
09.30	Inledning, presentation, syfte med dagen Elsie Hellström och Julia Sandberg - Svinesundskommittén	13.00	Möjligheter för marina innovationer i Skagerrak Susanne Lindegarth – Tjärnö marinbiologiska laboratorium, Göteborgs universitet
09.45	Möjligheter med gränsöverskridande samarbete – exempel från Östersjön Ingela Isaksson - Länsstyrelsen Västra Götaland/Havs- och vattenmyndigheten	13.15	Felles initiativ for forvaltning av Skagerrak Lars Wilhelm Solheim - Vestfold fylkeskommune Tyra Risnes, Østfold fylkeskommune
10.00	Kommunal planering i samverkan – Varför satsas pengar på gränsregionen? Gunnar Åkerlund - Länsstyrelsen Västra Götaland	13.30	Regional planering och planforum Østfold Kari Ottestad - Østfold fylkeskommune
10.15	Vern og bruk av Østfoldskysten – Planleggingen skal ivareta kysten som ressurs for samfunnsutviklingen Karsten Butenschøn - Fylkesmannen i Østfold	13.45	Maritima klustret – Västra Götalandsregionens samverkansmiljö Jessica Hjerpe Olausson – VGR Maritima Klustret (via länk)
10.30	Paus	14.00	Kaffepaus och gruppdiskussion kring bord <i>- Hur kan vi skapa strukturer för gränsregional dialog i vår gränsregion?</i> <i>- Hur bör gränsöverskridande dialog se ut?</i>
10.45	Från nationell till kommunal nivå – Målsättningar, planering och samverkan. Julia Sandberg - Svinesundskommittén	15.00	Samtal: <i>- Tankar nationellt kring gränsöverskridande arbete?</i> <i>- Hur kan statliga och regionala myndigheter stödja mellankommunal samverkan?</i>
11.00	Gruppdiskussioner kring bord: <i>- Varför gränsregional dialog?</i> <i>- Hur ser den ut idag?</i>		
11.45	LUNCH	15.15	Avrundning – Genomgång av dagen, tankar från borden <i>- Vad tar vi med oss?</i> <i>- Hur går vi vidare?</i> <i>- Vem ansvarar för vad?</i>
		15.30	Slut

Minnesanteckningar

Välkomna

Julia Sandberg och Elsie Hellström, Svinesundskommittén

Julia Sandberg utredare i projektet *Mellankommunal planering med ett gränsregionalt perspektiv* hälsar välkommen till mötet, och presenterar projektets syfte och mål med dagen.

Inom projektet har förutsättningarna till kustzonsplanering i svenska och norska kommuner undersökts och möjligheterna till samverkan utretts i rapporten *Fysisk planering av kust och hav – En jämförelse mellan Norge och Sverige med fokus på Skagerrak*. Tillsammans med en sammanställning av tillgänglig geodata i WMS-visningstjänster utgör dessa ett gemensamt kunskapsunderlag för svensk och norsk användning, som Svinesundskommittén har haft för avsikt att stärka. Genom att arbeta för ökad kunskap och söka möjligheter till utbyte, kan gränsregional samverkan och dialog få ökat fokus. Om närmre kontakt kan etableras bör riksgåränsen inte hindra möjligheten att i framtiden arbeta tillsammans med planfrågor och strategier för blå tillväxt i Svinesunds gränsregion.

Mötets fokus denna dag ligger vid att hämta inspiration från andra samverkansmiljöer och skapa tankar och samtal kring möjligheter, hinder och vägar framåt mot ett gemensamt arbete kring havsförvaltning och kustzonsplanering i Svinesundsregionen.

Elsie Hellström, daglig ledare inom organisationen presenterar Svinesundskommitténs arbete. Som gränskommitté under Nordiska ministerrådet är en uppgift att främja utveckling i gränsregionen. Arbetet styrs även av medlemskommunernas visioner och planer, samt genom handlingsplaner för Østfold och Fyrbodalen. Svinesundskommittén arbetar inom fyra fokusområden – Grön tillväxt, Turism, Gränshinder/gränsmöjligheter och Blå tillväxt. Projektet *Mellankommunal planering med ett gränsregionalt perspektiv* utgör en grund för kust- och havsrelaterade näringar genom arbetet för samverkan kring kustzonsplanering och samhällsplanering för tillväxt.

Elsie Hellström pratar om att det är dags att vi samlar våra kunskaper och erfarenheter och lyfter att en positiv utveckling för regionen kan komma ur ett samarbete över gränsen. Kan vi närma oss varandra för att lösa olika frågor? Det är lätt att glömma att vi har en gräns i havet, inte bara på land.

Möjligheter med gränsöverskridande samarbete – Exempel från Östersjön

Ingela Isaksson – Länsstyrelsen i Västra Götaland/Havs- och vattenmyndigheten

Östersjön är ett av världens mest trafikerade hav, och det är även ett av världens mest förorenade. Inom det dagliga arbetet kring Östersjön finns ett stort fokus på de globala hållbarhetsmålen.

Östersjön är ett område där många länder möts, och det är viktigt att lyfta blicken och se till länderna på andra sidan av gränserna. Vad för konsekvenser får vår planering för grannländerna? I en ideell situation fungerar olika planer med varandra, men i dagsläget gör de inte det.

Hur kan vi planera tillsammans? Ofta har länder kommit olika långt i planeringsprocesser, men detta behöver inte vara ett hinder. Det möjliggör att vi kan lära av varandra. Vi kan även koordinera aktiviteter och skapa gemensamt synsätt.

Projektet Pan Baltic Scope pågår mellan 2018–2019 och leds av Havs- och vattenmyndigheten samt ansvariga myndigheter i respektive nationer längs Östersjöns kust. I projektet arbetas bland annat med gemensamma planeringsfrågor i ett nybildat planforum och utveckling av metoder för att arbeta utifrån ekosystemansatsen.

Gränsöverskridande havsplanering – Statligt KOMPIS-bidrag vid kommun- och nationsgränser

Gunnar Åkerlund – Länsstyrelsen i Västra Götaland

Sverige är i sin första cykel av att ta fram tre nationella havsplaner. Vad gäller gränsöverskridande havsplanering prövar myndigheten sig fram till att finna olika arbetssätt att gå vidare.

Innanför Västerhavets plan finns tre län och 21 kommuner. Statliga havsplaner överlappar de kommunala översiktsplanerna och den statliga havsplanen ska verka vägledande för kommunernas översiktliga planering. KOMPIS-bidrag kan sökas av kustkommuner för att få ökad kapacitet till planering i det egna havsområdet, arbeta mellankommunalt och ta del av och lämna inspel till den statliga havsplaneringsprocessen.

KOMPIS-projekt kan ses som kunskapsbyggande processer. Kunskapsbyggande i form av planeringsunderlag eller organisatorisk nytta kan användas i framtida arbete så att planeringsarbete inte behöver börja på nytt.

Vern og bruk av Østfoldskysten – Planleggingen skal ivareta kysten som ressurs for samfunnsutviklingen

Karsten Butenschøn – Fylkesmannen i Østfold

Olika intressen har olika behov som planmyndigheterna måste balansera. Dessa behoven har förändrats i takt med teknologisk utveckling och att större utrymmen blir ianspråkstagna. Även översiktsplaneringen har förändrats, och blivit ett verktyg för en samhällsutveckling ur ett helhetsperspektiv.

Det är en konst att få olika intressen till att fungera tillsammans, det behöver inte vara en kamp. Den norska regeringen utformar vart fjärde år ett strategidokument som lägger riktlinjer till regional och kommunal planering. Fokus är att underlätta för tillväxt och bevarandeintressen. Andra viktiga dokument för planering längs Østfolds kust är *Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen* och *Rikspolitiske planretningslinjer for planlegging i kyst- og sjøonmråder langs Oslofjorden*. I Oslfofjordregionen är det prioriterat att förhindra oönskade ingrepp och att byggnation och utveckling sker i redan etablerade strukturer.

Fylkesmannens roll är bland annat att vägleda kommuner i plan- och utvecklingsarbete. De ska även se till att statliga riktlinjer efterföljs, och att konsekvenser för miljö- och samhälle tas hänsyn till.

Fysisk planering av kust och hav – En jämförelse mellan Norge och Sverige med fokus på Skagerrak

Julia Sandberg – Svinesundskommittén

Övergripande ramverk, genom exempelvis UNCLOS och IMO skapar gemensamma förutsättningar för förvaltning och planering. De EU-direktiv som implementerats på olika vis i de svenska och norska systemen innebär dock endast principer för arbetet, vilket kan innebära

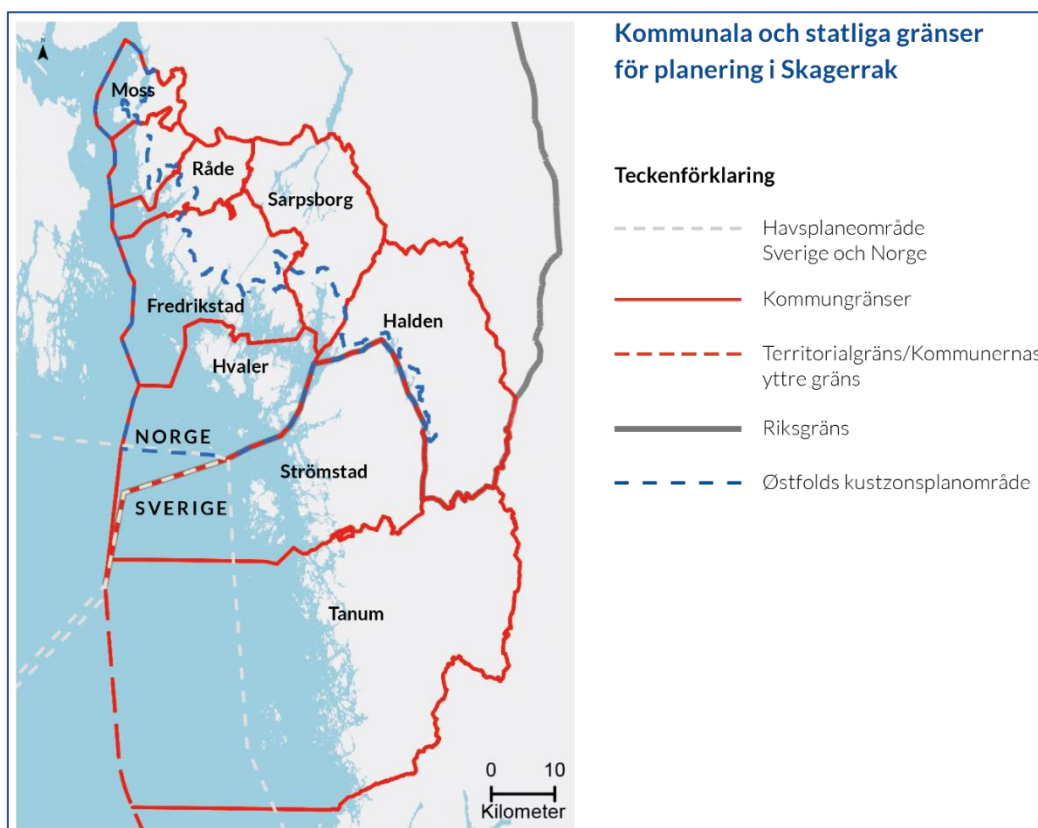
olika praxis i olika länder. Metoder och analys av arbete bör vara koordinerade och standardiserade så att Sverige och Norge kan dela synsätt och kunskapsunderlag.

I Sverige samlas miljölagstiftningen i miljöbalken som tillämpas integrerat med Plan- och bygglagen. I Norge finns ingen samlad miljölagstiftning, utan flertalet olika sektorslagar som i olika grad kopplar till Plan- och bygningsloven. Detta gör det norska systemet mer sektorsstyrt än det svenska. I samband med nya fylkesmannaämbeten i 2019 kommer dock fylkesmännen få ett större ansvar kring samordning av innsigelsor från norska sektorsmyndigheter på kommunala planer.

I Norge finns ett regionalt planeringsansvar utifrån plan- och bygningsloven som ligger på fylkeskommunen. I plan- och bygningsloven finns även krav om regionala planforum som kallas planmøten, där fylkeskommunen samordnar och anordnar möten var 14 dag, dit aktuella planer och frågor kan skickas in och tas upp. I Sverige finns inget regionalt planeringsansvar utifrån PBL (med undantag för Stockholm och Skåne). Under samråd för planer i Sverige ska Länsstyrelsen beakta statliga intressen, samt se till att mellankommunala intressen samordnas.

Hur kommuner har planerat i kustzonen varierar mellan länderna, samt mellan kommuner. Generellt går det att säga att behov av vägledning finns, och därmed även ett utbyte av kunskap och erfarenheter mellan kommuner.

Gränsöverskridande arbete sker mellan Sverige och Norge, exempelvis mellan Havs- och vattenmyndigheten och Miljødirektoratet, Vannregion Glomma och Vattenmyndigheten för Västerhavets vattendistrikt. Inga uppdrag kring samarbete mellan fylkesmännen och Länsstyrelsen finns, inte heller mellan Østfold fylkeskommune och Västragötalandsregionen, även om kontakt sker. System för samverkan och dialog behövs i regionen, och tillvägagångsätt diskuteras. Kan existerande forum och strukturer breddas?

Naturgivne forutsetninger for Skagerrakskysten

Jan Atle Knutsen – Havforskningsinstituttet

Skagerrak er ett havsområde med stor biologisk mangfold, men det er även belastat på grund av bland annat sjöfart och förorensningar.

Skagerrak er ett otroligt produktivt hav, även om produktiviteten var ännu högre förr. Vattenkvaliteten påverkar kustens ekosystem, där kvaliteten behöver förbättras i det inre kustvattnen, och det krävs en rad åtgärder för att förbättra förutsättningar för marint liv i kustområdena. Habitat för bland annat ålgräsängar och tareskogar behöver restaureras. Bestånden av torsk och hummer är historiskt låga.

Havforskningsinstituttet er ansvarig for den nasjonale overvakingen av kystressurser. Overvaking krävs för att skapa tidsserier och kunna se på trender och var/hur åtgärder ska sättas in. Medvetenheten om den biologiska mangfoldens värde behöver öka, och vi behöver jobba tillsammans kring exempelvis restaureringsprosjekt i våra gemensamma vattenområden.

Möjligheter for marina innovationer i Skagerrak

Susanne Lindegarth – Göteborgs Universitet, Tjörnö marina laboratorium

Inom Sveriges og Norges gemensamma havsområde finns flera forskningsmiljøer, där bred og djup kunnskap om flertalet disipliner återfinns. Tidigare eksempel på samarbeite over landsgränsen finns att utgå från i ett ökat samarbeite kring gränsregional (forsknings)samverkan.

En ökad samverkan har potential att bidra till en hållbar förvaltning og utveckling av nya næringer inom bland annat fiske, akvakultur, kunnskapsbaserad besøksnærning, datagenereing for förvaltning med mera.

Göteborgs universitet er med i flere samarbeitsprosjekt og samverkansmiljøer, bland annat Maritima klustret. Göteborgs universitet er även en av flere parter i det kommande Interreg-prosjektet "Marint gränsforum Skagerrak" där målet er att genom samverkan over gränsen og med ett transdisiplinært arbeidssätt placera Skagerrak på kartan som en livskraftig miljø og en hållbar blå tillväxtregion.

Genom forskning på Tjörnö har företaget KosterAlg AB utvecklats. Odling av ekstraktiva arter rekommenderas for Skagerrak, exempelvis musslor, ostron, sjöping og alger, eftersom dessa har en positiv effekt på övergödning, og produktionen av deras marina proteiner sker längre ner i næringskedjan i jämförelse med fiskodling.

Skagerrak – Et felles havområde

Lars Wilhelm Solheim – Vestfold fylkeskommune

Tyra Marie Risnes – Østfold fylkeskommune

I Norge finns ett stort fokus på kust och hav, men Oslofjordsområdet får inte så stort fokus. Nu arbetas dock med att ta fram en helhetlig plan för Oslofjorden, eftersom de viktiga värdena för friluftsliv och rekreation behöver säkras.

Den norska regeringen har även föreslått ett fortsatt gemensamt nordiskt samarbete kring havet och klimatförändringar. I oktober 2018 enades om att nytt nordiskt samarbetsprogram för åren 2019-2024.

Existerande samarbeten i gränsregionen idag är genom Svinesundskommittén, mellan vattenregionerna, Interreg-projekt och även vänskapssamarbete mellan Västra Götaland, Østfold och Nord Jylland. Kan vi skapa ett samarbete om en gemensam vetenskaplig och politisk strategi för Oslofjorden och Skagerrak?

Regional planering og planforum Østfold

Kari Ottestad – Østfold fylkeskommune

I Østfold finns flera regionala planer. Exempelvis «Regional kystsoneplan for Østfold», Fylkesplanen «Østfold mot 2050» och «Regional plan for vannforvaltning i vannregion Glomma 2016-2021». Samtliga planer utformas av Østfold fylkeskommune baserat på nationella mål och riktlinjer. Fylkesmannen i Østfold bidrar bland annat med kunskapsunderlag.

De olika planerna utgör inriktning för utveckling och förvaltning i fylket. Bland annat ska Vannforvaltningsplanens miljömål ska ligga till grund för kommunal, regional och statlig planering i vattenregionen, samt bedömningsunderlag i ärendebehandling av sektorsmyndigheter.

För Østfold gæller riktlinjerna att kustens natur-, kultur-, landskaps- og rekreatjonsværdene ska förvaltas som resurser av nasjonell betydelse. Samtidig ska kommunale planer frklare hur mål om utveckling inom havsrelaterede näringar ska ske. Østfolds kustzonsplan ær basert på fem temaområdene; Miljø og naturmangfold, Landskap, kulturmiljø og kulturminner, Friluftsliv, Næring og Infrastruktur.

Inom Østfold fylkeskommunes regionale planeringsansvar ligger æven att samordne "Regionalt planmøte" som i plan- og bygningloven omnmnes som "Regionalt planforum". Hr i ligger ansvaret att var 14 dag hlla og lede mtene dr statlige, regionale og kommunale interessene og planfrgør skickes inn. Frutom fylkeskommunen deltar blant andre fylkesmannen og kommunene ved disse mtene, og sektorsmyndigheter inviteres i særskilte frgør. Syftet med "Regionalt planmøte" ær att skapa bättre samordning mellom ulike interessene, bidra til snabbere prosesser og skapa en mer samstmd planpraxis i fylket.

Att diskutere ulike kommunale planer ær vanlig ved disse mtene, og konsesjonssaker. Mindre vanlig ær att regionale planer eller grnsverskridende frgør tas opp.

Maritima klustret – Västra Gtalandregionens samverkansmilj

Jessica Hjerpe Olausson – Västra Gtalandregionen / Maritima Klustret

Västra Gtalandregionen (VGR) arbeider utifrån visjonen "Det gode livet". Det ska vara attraktivt att leve og bo i regionen. Maritima nringar ær ett viktig fokuspnd på grund av regionens tradisjon og kunnskaper innen området. Spesialisingsgraden innen den maritime sektoren ær hgre i VGR jämfört med andre regioner i resten av landet.

Både strategier og handlingsprogram finnes framtagne fr VGR, og utgngspunkter i arbeidet ær havsmiljn og den maritime naturressursen, og att maritim utvikling ska ske innen rammen fr naturressursen. Inriktningene gjennom den maritime strategien og handlingsprogrammet ær frutom utvikling, æven att arbeide sektorsverskridende og att samarbeide i partnerskap.

Det Maritime klustret i Vstsverige ær en samverkansmilj fr kunnskap, innovasjon og tillväxt fr de havsrelaterede næringene i regionen. Klustrets partnere består av Västra Gtalandregionen, Länsstyrelsen i Västra Götaland, Havs- og vattenmyndigheten, Chalmers tekniske högskole, Göteborgs Universitet, RISE og SSPA. Tillsammen jobber de mot visjonen att Västsverige ska vara en ledende region innen hållbare maritime näringar med målet att strke den maritime sektoren.

Det Maritime klustret arbeider utifrån seks ulike fokusomrdene; maritime operasjoner, marin bioteknik, maritime livsmidler, turisme, havsförvaltning og marin energi.

Gruppdiskussioner

Under dagen satt deltagarna vid tre olika bord, och gruppdiskussioner kring dessa hölls vid två tillfällen, ett på förmiddagen och ett på eftermiddagen. Till diskussionerna fanns frågor förberedda som samtalen utgick från.

Gruppindelning:

Bord 1

Björn Richardsson, Strömstads kommun
Espen Sørås, Halden kommune
Kari Ottestad, Østfold fylkeskommune
Karsten Butenschøn, Fylkesmannen i Østfold
Helene Gabestad, Østfold fylkeskommune
Geir Egil Solberg, Kystverket
Ingela Isaksson, Länsstyrelsen Västra
Götaland/Havs- och vattenmyndigheten
Julia Sandberg, Svinesundskommittén

Bord 2

Michael Olsson, Strömstad kommun
Erik Vitanza, Halden kommune
Anneli Nesbakken, Halden kommune
Jan Atle Knutsen, Havforskningsinstituttet
Gunnar Åkerlund, Länsstyrelsen Västra
Götaland
Uno Nilsson, Svinesundskommitténs styrelse
Linda Duffy, Østfold fylkeskommune
Gunnar S Larsen, Fiskeridirektoratet
Carl Dahlberg, Tillväxt Norra Bohuslän

Bord 3

Kristin Nordli, Kommunal- og
moderniseringsdepartementet
Terje Pettersen, Moss kommune
Tyra Risnes, Østfold fylkeskommune
Anna Hellström, Rambøll/Fredrikstad kommune
Knut Skjolden, Fiskeridirektoratet
Terje Selnes, Havs- och vattenmyndigheten
Hanna-Mari Pekkarinen Rieppo, Länsstyrelsen i
Västra Götaland
Susanne Lindegarth, Tjärnö marina laboratorium
– Göteborgs Universitet
Ingela Skärström, Svinesundskommittén

Förmiddagens diskussioner:

Vad kan vi uppnå för mervärden genom gränsöverskridande samverkan inom våra respektive arbetsområden?

Hur ser det gränsöverskridande arbetet ut idag?

Hur hanterar och besvarar vi planer och remisser från grannlandet och grannkommuner idag?

Bord 1

- Halden kommune ser ett behov att koordinera planarbete. Att mötas för att ta del av planer i andra kommuner som är viktiga för egen kommuns del. Utväxling av information är viktig, även om det av naturliga skäl är lättare att yttra sig kring konkreta planer, till skillnad från planer i tidiga skeden.
- Samhällsnyttan med gränsöverskridande arbete behöver synliggöras och förmedlas. Detta för att det behövs en politisk vilja och förankring, så att frågorna kan gå från merarbete till mervärde.
- Regelmässig kontakt med flera involverade är svår att upprätthålla.
- Det finns behov av mötesplatser på flera nivåer. Vissa frågor kan diskuteras mellan två kommuner eller vattenförvaltningsområden. Denna typ av kontakt tas vid behov. Andra frågor hamnar snabbt på en nivå som behöver inkludera regional eller nationell nivå.
- I arbetet med Östersjön hålls gemensamma planforum där möten inleds med en snabb genomgång om aktuella planer och frågor. Respektive land delar med sig om aktuella ärenden och samtliga länder får en inblick i vad som sker.

Bord 2

- I Norge finns många "interna" intressekonflikter. Exempelvis finns ett visst motstånd kring vindkraftverk.
- Klimatet förändras, men arbetet att komma igång med en förändring är svårt. Pengar satsas på att bygga vägar men mindre fokus på att restaurera vattenmiljöer.
- Kan nationalparkerna nyttjas i diskussionerna? Visa på vilka scenarion som kan ödelägga de viktiga värdena som finns i båda länder. Stora kraftåtgärder krävs.
- Under arbetet med Blå ÖP fanns flera frågor med gränsöverskridande perspektiv. Frågorna hade ingen naturlig samrådspart i Norge, få remissförfrågningar fick svar på samrådshandlingen. Detta gällde både kommuner och fylkeskommunen.

Bord 3

- Delad kunskap diskuteras som ett mervärde. Kunskapsbasen är väldigt viktig att göra tillgänglig för alla även över gränsen. Det behövs en samlad kunskap som kan byggas på kontinuerligt. Kunskapsbaser behövs på flera olika detaljnivåer.
- Samordnad kunskap diskuteras. Efter arbetet med Kosterhavets nationalpark har mycket arbete gjorts, men det behöver bli mer lättillgängligt. Bättre samordning av kunskap i Norge behövs, då denna är spridd mellan aktörer, och kunskapen är också fragmenterad. Viktigt att integrera denna kunskap i Helhetlig plan for Oslofjorden som ska tas fram.
- Viktigt att forskning delar kunskap med planeringsmyndigheter så att planering genomförs på rätt underlag.

Eftermiddagens diskussioner:

Vilka strukturer krävs för en ökad gränsregional plandialog? Myndigheter, politiker, tjänstemän?

Hur bör strukturerna se ut? Vem ansvarar för vad?

Hur bör gränsöverskridande dialog se ut? Lokalt, regionalt, nationellt? Vilka typer av sammanslutningar/forum saknas? Vilka kan breddas?

Vilka behov finns på olika nivåer för att initiera mer samverkan?

Bord 1

- En bra övergripande planering fungerar som en inspirationskälla, men lagliga medel krävs för en struktur.
- Halden kommune och Strömstads kommun ska mötas i slutet av 2018. Eventuellt kan de lista vilka frågor som kan lösas sinsemellan, samt de frågor som behöver lyftas till en annan nivå. Detta skulle kunna belysa vilka typer av frågor som kommer upp och vilket behov som finns för en regional roll i planeringsfrågor.
- Regionalt planmøte (enligt PBL §5-3 formellt namn regionalt planforum) hålls var 14e dag i Østfold. Till Østfold fylkeskommune, som är samordnare, kan samtliga i planmøtets grupp/kontakt nät skicka in planer och ämnen som är aktuella för diskussion. Därefter kan samtliga i "gruppen" avgöra om de har behov för att medverka.
- Frågan ställs om Blå ÖP hade kunnat diskuteras på ett planmøte!?
- Ingen motsvarighet till regionalt planmøte finns i Sverige. Västra Götalandsregionen (VGR) har inte något regionalt planeringsansvar. Går det ändå att nyttja VGRs regionala strukturer kring utveckling och infrastruktur, och bredda dessa för att inkludera samordning kring planering?

- I dagsläget märks VGR inte på kommunnivå. I det kommunala arbetet sker kontakt mellan kommun och Länsstyrelse.
- Frågan om regionen kan ta ett större ansvar kring fysisk planering kan eventuellt lyftas till regionnivå, om det anses vara ett behov som uttrycks bland deltagarna på detta gränsregionala planforum.
- Eftersom mycket fokus i Norge just nu ligger på den regionala reformen, är lite fokus riktat mot gränsregionen. Bör frågan kring gränsregionala planforum eller mötesplatser tas upp vid ett senare skede i Norge?
- Svinesundskommitténs roll som samordnare diskuteras. VD/Daglig leder Elsie Hellström poängterar att det är viktigt att de svenska och norska organisationerna/myndigheterna som äger frågorna och har mandatet/rollen, medverkar till att skapa permanenta strukturer. Svinesundskommittén är en politisk arena som arbetar för att synliggöra gränsregionala mervärden, men har inga mandat att leda fysisk planering.

Bord 2

- Symmetri mellan Sveriges och Norges strukturer behövs. Hitta/skapa naturliga motparter.
- Länsstyrelse, region, kommunalförbund skulle behöva träffa Fylkeskommunen och Fylkesmannen för att hitta samarbetsformer, arbetssätt, vilka kopplingar som finns på fylkes- och länsnivå. Workshop behövs.
- Det som inte åtagits i lag är svårt att få kontinuitet på, eftersom arbetet då sker av organisatoriskt eller personligt intresse. Måste finnas direktiv. Vad ska man åstadkomma? Åtagandet måste anses värdefullt.

- De regionala planmöten som koordineras av fylkeskommunen är ett konkret exempel på möjligheten till möte mellan alla aktörer; kommuner, organisationer, statliga och regionala myndigheter. Motsvarar tidigt samråd på svensk sida.
- Många planer som skickas på remiss till grannlandet besvaras ej. Det borde finnas ett system för att presentera översiktsplaner och fördjupade översiktsplaner på andra sidan gränsen. Svaret "inga synpunkter" borde vara ett minimumkrav.
- Delning av data diskuteras. Flertalet portaler och databaser finns men utan kännedom om på andra sidan gränsen. Viktig information finns, och att dela denna är ett exempel på vad som kan åstadkommas inom ett gränsregionalt planforum. Tillgång till WMS-tjänster diskuteras runt bordet och information om olika sidor att besöka delas:
  - www.geonorge.no
  - www.norgeskart.no
  - www.miljodirektoratet.no
  - www.fiskeridir.no
  - www.Arcg.is/qyuej (Blå ÖPn)
  - www.kommunekart.com

Bord 3

- I regionen är kontakten mellan Norge och Sverige framförallt informell. Både statlig och politisk dimension behövs. Svårt med politiska organisationer, tydliga direktiv och mandat behövs, klarhet i vem som äger frågan är viktig och vem/vilka som har ansvar. Svinesundskommittén har en politisk arena för att dryfta det gränsregionala samarbetet, men tydligare mandat och roller behövs.
- Finns möjligheten att använda Norsjökommissionen som forum när det gäller gränsregional plandialog? Behovet av bilateralt arbete kanske kan finna en form här?
- Norge tycks ha tagit ett steg tillbaka från Nordsjösamarbetet. Nya regionen Viken kommer förmodligen få ett större inlandsfokus och här borde Sverige ta ett steg fram och hjälpa Østfold att promotera Skagerrak som ett viktigt havsområde. Regionindelningen bör också nyttjas, genom att visa på den havsrelaterade verksamhet som finns och ge kusten fokus.
- Samarbete behövs på alla nivåer - nationellt, regionalt och lokalt.
- I ett samarbete kring Skagerrak bör Nordjylland vara med.
- Vad gäller regional nivå i Sverige kan samarbete utvecklas med de befintliga nivåerna som finns i Norge. Kan VGR ta denna roll som fylkeskommuner har för planering i Norge?
- Strukturen från planmöten i Østfold kanske kan vara ett bra arbetssätt att använda för ett gränsregionalt planforum.
- Viktigt att metoder och insamling av data är standardiserade så att de är jämförbara mellan Sverige och Norge.

Summering av dagen

Under Gränsregionalt planforum lyssnade deltagarna till många intressanta presentationer och kunde ta del av arbete som pågår i Sverige, Norge och även i Östersjöområdet. Presentationerna skapade tankar kring vad som är möjligt att göra för ökad samverkan i Svinesunds gränsregion, vilka behov som finns och varför.

Tydligt blev att kunskapsdelning är ett mervärde som efterfrågas. Under dagen kunde flertalet deltagare dela information med varandra i form av digitala databaser. Att även använda standardiserade metoder för insamling av data, och att kunna nyttja data från andra sidan gränsen diskuterades, eftersom mer kunskap ger bättre underlag och mer helhetlig planering.

Dagens dialog över gränsen tycks vara informell eller så tas kontakt när specifika frågor är aktuella. Dock uttrycks ett behov av strukturer för dialog på samtliga nivåer; nationellt, regionalt och lokalt. Att etablera nya strukturer är inte aktuellt men att nyttja de som finns och bredda dessa diskuterades. Exempelvis om Västra Götalandsregionen kan ta ett större ansvar gällande planering, och se till Østfold fylkeskommune där ett gott exempel på regionalt planforum finns. Även samarbete mellan Nationalparkerna i Svinesundsregionen visar på goda resultat, även om dessa till viss del utförs på frivillig basis.

För att göra ett gränsregionalt planforum till ett långsiktigt fundament och inte ett projektrelaterat eller tillfälligt åtagande behövs riktade uppdrag till regional nivå och tydliga ansvar och roller som motiverar att tid och resurser avsätts på kommunal och regional nivå till denna typ av samverkan. På sikt tycks alltså en regional planering för Västra Götalandsregionen behöva förankras i Plan- och bygglagen likt den gjorts för Stockholms och Skånes län, tillika i Norge. På samma vis kan planforum behöva lagfästas.

Svinesundskommittén arbetar för att utveckla samarbete på lokal och regional nivå. Kommitténs roll är att arbeta för att skapa gränsregionala mervärden samt eliminera gränshinder som kan försvåra samarbete. I detta fall är den assymetriska strukturer mellan svensk och norsk förvaltning ett hinder, dock inte omöjligt att på sikt överbygga.

Svinesundskommittén kan åta sig att koppla samman norska och svenska myndigheter, såsom gjordes på gränsregionalt planforum den 21 november 2018. Att arbeta vidare för ett gränsregionalt planforum ingår i Svinesundskommitténs nya projekt "Marint Gränsforum Skagerrak", där dagens nätverk kan bibehållas och utvecklas under projektformatet. Dock krävs att de långsiktiga strukturerna finns, och att frågan har tydligare ägare, och leds av de som har rollen och mandatet.

Gränsregionalt planforum den 21 november i Strömstad visade tydligt på att intresse och behov finns, och nu ligger arbetet i att möjliggöra detta genom att fortsätta jobba för att synliggöra mervärdet och behoven.

Bilagor

Nedan länkas till flertalet relaterade dokument, som även går att finna på vår hemsida www.svinesundskommitten.com

Bilaga 1 - Presentationer

[Länk till projektet och samtliga presentationer](#)

Bilaga 2 - Rapport

[Fysisk planering av kust och hav - En jämförelse mellan Norge och Sverige med fokus på Skagerrak](#)

Bilaga 3 – Sammanställning

[Underlag till havs- och kustzonsplanering - Geodata i WMS-format med fri tillgång mellan Sverige och Norge](#)

Bilaga 4 – Dokumentation

[Rundabordssamtal: Marint Gränsforum Skagerrak, Tjärnö 30 augusti 2018](#)